

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за висшето образование

(обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г., изм. и доп., бр. 28 от 1996 г., бр. 56, 57 и 58 от 1997 г., бр. 60, 66, 111 и 113 от 1999 г., бр. 54 от 2000 г., бр. 22 от 2001 г., бр. 40 и 53 от 2002 г., бр. 48 и 70 от 2004 г., 77, 83 и 103 от 2005 г., бр. 30, 36, 62 и 108 от 2006 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 13, 43 и 69 от 2008 г., бр. 42, 74 и 99 от 2009 г., бр. 38, 50, 56, 63 и 101 от 2010 г., бр. 61 и 99 от 2011 г., бр. 60 и 102 от 2012 г., 15, 63, 68 и 101 от 2013 г., бр. 54, 66 и 107 от 2014 г., бр. 56 и 79 от 2015 г., бр. 17 и 98 от 2016 г., бр. 17, 30, 86 и 98 от 2018 г. и бр. 17 от 2020 г.)

§ 1. В чл. 9, ал. 3, т. 1а след думата „приема“ се добавя „и актуализира ежегодно“.

§ 2. В чл. 10 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2:

а) в т. 3:

аа) в основния текст след думата „организира“ се добавя „чрез Националния център за информация и документация“;

бб) буква „а“ се изменя така:

„а) регистър на висшите училища, в който се вписват данни относно техните основни звена, филиали и откритите от тях професионални направления и специалности, както и информация за оценките от процедурите за акредитация;

вв) буква „в“ се изменя така:

„в) регистър на всички действащи, прекъснали и завършили студенти и докторанти, по степени на обучение и по професионални направления“;

гг) буква „г“ се изменя така:

„г) регистър на издадените удостоверения за виза за дългосрочно пребиваване (виза вид „D“) на граждани на трети страни, приети за обучение в български висши училища;“;

б) в т. 6 буква „г“ се изменя така:

„г) когато по отношение на ректора на висшето училище бъде установено плагиатството и/или недостоверност на представените научни данни в научните трудове, въз основа на които е придобита научна степен или е зета академична длъжност, или

когато ректорът не изпълни в срок задължението си по чл. 35, ал. 4 от Закона за развитието на академичния състав в Република България;“;

в) създава се т. 12:

„12. одобрява или отказва да одобри споразуменията за съвместно обучение по реда на чл. 42а, както и техните изменения.“.

2. Създават се алинеи 5 и 6:

„(5) Съдържанието, условията и редът за водене на регистрите по ал. 2, т. 3 се определя с наредби на министъра на образованието и науката.

(6) Националният център за информация и документация получава безвъзмездно по служебен път данните от Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, необходими за воденето и поддържането на информационната система по ал. 2, т. 3.“.

§ 3. В чл. 17а ал. 1 се изменя така:

„(1) Висше училище, което дава значим принос за развитието на важни обществени области чрез върхови научни изследвания и има високи резултати от научноизследователска дейност, оценени съгласно обективни показатели, включващи брой публикувани научни статии в издания, реферирани в международни бази данни, брой публикувани заявки за патенти, брой цитати от други автори в реферирани и индексирани списания в международните бази данни, определени в акт на Министерския съвет, може да бъде определено за изследователско висше училище.“.

§ 4. В чл. 21 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 16 числото „4“ се заменя с „8“.

2. Създават се нови алинеи 7-9:

„(7) Висшите училища, получили при програмна акредитация оценка от 8,00 до 10,00, и организациите по чл. 47 имат право да извършват обучение в образователна и научна степен „доктор“ в изпълнение на научноизследователски проект с финансиране за не по-малко от три години при условия, определени в правилниците за дейността им и съответния научноизследователски проект, и с договор между висшето училище или научната организация, ръководителя на проекта и докторанта.

(8) Докторантите по ал. 7 се приемат в редовна форма на обучение извън утвърдения брой по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, б. „а“ и „г“, като средствата за финансиране

на обучението им, в това число и за стипендии и/или възнаграждения, се осигуряват от научноизследователския проект, в рамките на който се обучават.

(9) Обучението по ал. 7 се прекратява при прекратяване на научноизследователски проект, по който то се провежда, като последиците за страните се уреждат в договора по ал. 7. “.

3. Досегашните алинеи 7-9 стават съответно алинеи 10-12.

§ 5. В чл. 26д, ал. 4 в първото изречение думите „лице, хабилитирано в съответното научно направление на катедрата“ се заменят с „хабилитирано лице“.

§ 6. В чл. 31, ал. 3 се изменя така:

„(3) Договорът за управление с ректора се прекратява при:

1. прекратяване на мандата му по чл. 35;
2. при назначаване на временно изпълняващ длъжността ректор при условията на чл. 10, ал. 2, т. 6, буква „г“. В тези случаи мандатът на ректора се прекратява предсрочно;
3. при навършване на 65-годишна възраст.“.

§ 7. В чл. 35, ал. 2 в края на изречението след числото „48“ се поставя запетая и се добавя „а мандатът на ректора – и в случаите по чл. 31, ал. 3, т. 2“.

§ 8. Създава се чл. 42а:

„Чл. 42а. (1) Българските висши училища могат да сключват помежду си споразумения за извършване на съвместно обучение на студенти по специалности от нерегулирани професии от професионални направления, за които всяко висше училище – партньор по споразумението, има акредитация, съответстваща на частта на обучението, която то ще извършва.

(2) Споразуменията по ал. 1, както и промените в тях влизат в сила след одобряването им от министъра на образованието и науката.

(3) Обучението по ал. 1 се осъществява при координацията на едно от партниращите си висши училища, в рамките на чиято програмна акредитация е специалността, в която се провежда съвместното обучение на студентите.

(4) Координиращото висше училище трябва да има акредитация за професионалното направление на специалността, по която се извършва съвместното обучение, а останалите

партньори участват за обучение по дисциплини от специалности в акредитирани при тях професионални направления и/или специалности от регулираните професии.

(5) Не по-малко от половината от целия курс на обучение трябва да включва дисциплини, свързани с професионалното направление, в което е открита специалността.

(6) Първата година от обучението по ал. 1 се провежда от координиращото висше училище. Периодите на обучение от висшите училища – партньори, следва да бъдат кратни на и не по-малки от половин учебна година.

(7) Когато обучението е на места, утвърдени по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви „а“ и „б“, студентите се приемат в рамките на утвърдения брой за съответното професионално направление на координиращото висше училище, като в акта на Министерския съвет изрично се посочва броя на приеманите студенти за съвместно обучение.

(8) Студентите се вписват в регистъра по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква „в“ като студенти на координиращото висше училище, като при условия и ред, определени в наредбата по чл. 10, ал. 5, се отбелязват и висшите училища – партньори.

(9) Образецът на дипломата за завършена степен на висше образование и съвместната учебна документация за обучението по специалността се утвърждават от органите за управление на всички висши училища – партньори.

(10) Индивидуалната документация за преминалите от студентите периоди на обучение се води от координиращото висше училище.

(11) Средствата за издръжка на обучението на студентите при обучение по ал. 1 се определят при условията и по реда на глава единадесета в зависимост от висшето училище, което извършва обучението на студента през съответния период.

(12) Дипломата за завършена степен на висше образование, европейското дипломно приложение, свидетелството за професионална квалификация и другите основни документи, издадени при обучението по ал. 1 се изготвят в съответствие с наредбата по чл. 7, ал. 1, и се подписват от ректора на координиращото висше училище или от всички ректори на висшите училища – партньори при съвместното обучение. Издадените дипломи на студентите се регистрират в регистъра по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква „в“ от координиращото висше училище.

(13) Споразумението по ал. 1 задължително съдържа:

1. висшите училища – партньори по споразумението, и определеното от тях за координиращо;

2. специалностите, по които ще се осъществява обучението по ал. 1, професионалното направление, в което е открита всяка специалност, и професионалните

направления, с обучение по дисциплини от специалности в които ще участват партньорите;

3. учебната година, от която ще се осъществява обучението по ал. 1;

4. правата и задълженията на партньорите по отношение на:

а) приема на студентите;

б) периодите на обучение в различните висши училища;

в) разпределението на обучението по учебен план и мястото му на провеждане;

г) разпределението на съдържанието на учебните програми между партньорите;

д) разпределението на средствата за издръжка на обучението на студентите;

е) предлагане на таксата за обучението по ал. 1 при спазване разпоредбите на този закон и механизма за разпределяне на средствата от такси за обучение между висшите училища – партньори;

ж) издаването на дипломата за завършена степен на висше образование и другите основни документи, издавани в резултат на съвместното обучение.“

§ 9. В чл. 58, ал. 1, т. 4 след думата „плагиатство“ се добавя „и/или недостоверност на представените научни данни“.

§ 10. В чл. 75 ал. 5 се изменя така:

„(5) Правото на висши училища и организации по чл. 47, ал. 1 да провеждат обучение по образователна и научна степен „доктор“ по докторски програми подлежи на самостоятелна акредитация, която при висшите училища се извършва в рамките на оценяването на съответното професионално направление съгласно графика по чл. 81, ал. 2.“

§ 11. В чл. 78 се създава ал. 14:

„(14) Обучението по чл. 42а не подлежи на самостоятелна акредитация, а се отчита в процедурите по програмна акредитация на съответните висши училища – партньори.“

§ 12. В чл. 79, ал. 2, т. 1 след думата „Република България“ се добавя „към момента на решението за оценяване на проект“.

§ 13. В чл. 81, ал. 2 се създава изречение второ: „Акредитация на новозаявена докторска програма може да се прави и извън графика, като в този случай акредитацията

е за период до оценяването на съответното професионално направление съгласно графика, когато тази новозаявена докторска програма отново задължително подлежи на акредитация по общия ред.“.

§ 14. В чл. 90, ал. 3, т. 4, буква „б“ думите „чл. 21, ал. 2, 3, 5 и 9“ се заменят с „чл. 21, ал. 2, 3, 5, 7 и 12“.

§ 15. В чл. 91, ал. 7, т. 1 думите „чл. 21, ал. 2, 3, 5 и 9“ се заменят с „чл. 21, ал. 2, 3, 5, 7 и 12“.

§ 16. В чл. 95, ал. 6 думите „чл. 21, ал. 9“ се заменят с „чл. 21, ал. 12“.

§ 17. В чл. 95а, ал. 6 след думата „науката“ се добавя „чрез Националния център за информация и документация“.

§ 18. В § 61 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за висшето образование (обн., ДВ, бр. 17 от 2020 г.) след думите „програмна акредитация“ се добавя „и акредитация на докторски програми“, а думата „изтича“ се заменя с „изтичат“.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 19. В Закона за развитието на академичния състав на Република България (обн., ДВ, бр. 38 от 2010 г.; изм. с Решение № 11 на Конституционния съд на РБ от 5.10.2010 г. - бр. 81 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 101 от 2010 г., бр. 68 от 2013 г., бр. 30 от 2018 г., бр. 17 от 2019 г., бр. 17 от 2020 г. и бр. 21 от 2021 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 2а:

а) в ал. 6 се създава изречение второ: „Националният център за информация и документация получава безвъзмездно по служебен път данните от Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, необходими за воденето и поддържането на регистъра по ал. 1.“.

б) в ал. 7 се създава изречение трето: „Прекратяването на академичната и научноизследователската дейност поради смърт и освобождаването от академична длъжност на основание чл. 35, ал. 1, както и отнемането на научната степен по реда на чл.

35, ал. 2 се отбелязва в регистъра служебно.“.

2. В чл. 3:

а) в ал. 1 в изречение първо думите „в акредитираните от Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) професионални направления и специалности“ се заличават, а в изречение второ в края след думата „организация“ се поставя запетая и се добавя „а конкурсът за обучение на докторанти по чл. 21, ал. 7 от Закона за висшето образование – само на страницата на съответното висше училище“;

б) създава се нова ал. 2:

„(2) Откритите процедури по ал. 1 се спират и прекратяват с решение на висшето училище или научна организация.“;

в) досегашната ал. 2 става ал. 3 и в нея в края на изречението след думите „Държавен вестник“ се поставя запетая и се добавя „а за обучение на докторанти по чл. 21, ал. 7 от Закона за висшето образование – в срок не по-малък от един месец след обявлението на интернет страницата на висшето училище“;

г) досегашната ал. 3 става ал. 4.

3. В чл. 4:

а) в ал. 5, т. 3 след думата „плагиатство“ се добавя „или недостоверност на представените научни данни“;

б) в ал. 8, т. 2 думите „чл. 3, ал. 3“ се заменят с „чл. 3, ал. 4.“;

в) алинея 11 се изменя така:

„(11) Когато при оценяването по ал. 1 член на научното жури установи или се получи писмен сигнал за плагиатство или недостоверност на представените научни данни, който не е анонимен и е мотивиран, научното жури задължително се произнася с решение относно наличието или липсата им в дисертационния труд или представените в конкурса научни трудове по ред, установен в този закон и в правилниците на висшите училища и научните организации. В тези случаи, преди да се произнесе, научното жури дава възможност на кандидата да представи своето становище.“;

г) в ал. 12 след думата „плагиатство“ се добавя „или недостоверност на представените научни данни“.

4. В чл. 7, ал. 1 думите „чл. 3, ал. 2“ се заменят с „чл. 3, ал. 3“.

5. В чл. 8, ал. 1 в края след думата „организация“ се поставя запетая и се добавя „а на докторантите по чл. 21, ал. 7 от Закона за висшето образование – и в съответствие с условията на проекта“.

6. В чл. 10, ал. 1 в първото изречение след думата „рецензии“ и запетаята се добавя

„най-малко“.

7. В **чл. 14**, ал. 1 думите „която се изпраща в тридневен срок на Министерството на образованието и науката за регистриране“ се заличават.

8. В **чл. 21**, ал. 3 се изменя така:

„(3) Конкурсът се провежда не по-късно от един месец от изпращане на съобщението по ал. 2. По време на заключителното заседание кандидатите представят изложение по тема или теми от конспект, изготвен за обявения конкурс и предоставен им предварително. По преценка на научното жури представянето на кандидатите може да включва и писмено изложение или друго, уредено в правилника на висшето училище.“

9. В **чл. 24**, ал. 1, т. 5 след думата „плагиатство“ се добавя „или недостоверност на представените научни данни“.

10. В **чл. 29**, ал. 1, т. 6 след думата „плагиатство“ се добавя „или недостоверност на представените научни данни“.

11. В **чл. 30**:

а) в ал. 8:

аа) в основния текст думата „10-дневен“ се заменя с „14-дневен“;

бб) точка 1 се изменя така:

„1. са хабилитирани в български висши училища или научни организации, с резултати в съответната специалност и/или професионално направление за обявения конкурс или тема на дисертационен труд, а при невъзможност – в съответната научна област и/или учени от чуждестранни висши училища или научни организации с резултати в съответната специалност и/или професионално направление, и/или научна област;“;

б) в ал. 12 първото изречение се заличава.

12. В **чл. 31**, ал. 2, изречение първо думите „В случай на констатирано нарушение“ се заменят с „При подаден сигнал за извършено нарушение по чл. 30, ал. 2, т. 1 и 2 и наличие на достатъчно данни, от които може да се направи обосновано предположение за извършено нарушение, по мотивирано предложение на Комисията по академична етика“.

13. В **чл. 32**, ал. 1 думите „Заповедите на ректора на висшето училище, съответно ръководителя“ се заменят с „Актовете на органите за управление на висшето училище, съответно“.

14. В **чл. 35** се създава нова ал. 4:

„(4) В случаите по ал. 1, т. 1 ректорът е длъжен да прекрати трудовото правоотношение за заеманата академична длъжност в едномесечен срок от влизане в сила на акта за установяване на плагиатство или недостоверност на представените научни

данни в научните трудове.“.

15. В § 4в от допълнителните разпоредби думите „придобиване на научни звания“ се заменят с „придобиване на научни степени“.

§ 20. В Закона за Министерството на вътрешните работи (обн., ДВ, бр. 53 от 2014 г., изм. и доп., бр. 98 и 107 от 2014 г., бр. 14, 24, 56 и 61 от 2015 г., бр. 81, 97, 98 и 103 от 2016 г., бр. 13 от 2017 г.; изм. с Решение № 4 на Конституционния съд на РБ от 16.03.2017 г. - бр. 26 от 2017 г.; изм. и доп. бр. 58, 97 и 103 от 2017 г., бр. 7 и 10 от 2018 г., Решение № 10 на Конституционния съд на РБ от 29.05.2018 г. - бр. 48 от 2018 г.; изм. и доп. бр. 55 и 77 от 2018 г., бр. 7, 17, 34 и 58 от 2019 г., бр. 60 и 85 от 2020 г. и 20 от 2021 г.) в чл. 129, ал. 10 думите „чл. 10, ал. 2, т. 3, буква „г“ от Закона за висшето образование“ се заменят с „чл. 10, ал. 2, т. 3, буква „в“ от Закона за висшето образование“.

§ 21. В Закона за резерва на въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 20 от 2012 г., изм. и доп., бр. 15 и 66 от 2013 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 14, 79 и 88 от 2015 г., бр. 103 от 2016 г., бр. 103 от 2017 г. и бр. 17, 69 и 109 от 2020 г.) в чл. 81, ал. 4 думите „по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква „г“ от Закона за висшето образование“ се заменят с „по чл. 10, ал. 2, т. 3, буква „в“ от Закона за висшето образование.“.